

Patrycja Laszuk, Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Wydział Społeczno-Ekonomiczny, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Rozprawa doktorska pt. „Specyfika polityki wyznaniowej Unii Europejskiej”, napisana pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Piotra Mazurkiewicza

STRESZCZENIE

W rozprawie doktorskiej starano się wykazać, że Unia Europejska kształtuje i prowadzi własną politykę wyznaniową na poziomie ponadnarodowym, mimo tego, że formalnie nie posiada ona żadnych kompetencji przyznanych przez państwa członkowskie UE do określania kierunków tego typu polityki. W toku przeprowadzonych badań uznano, że polityka konfesyjna Unii Europejskiej przyjmuje charakter *sui generis*, co oznacza, że nie stanowi ona jedynie odtworzenia jednego, konkretnego modelu relacji państwo-religia z poziomu narodowego. Zauważono bowiem, że pomimo licznych deklaracji Unii Europejskiej o jej neutralności religijno-światopoglądowej, na poziomie polityk szczegółowych UE i prawodawstwa unijnego dochodzi w sposób bezpośredni lub pośredni do regulowania spraw religijnych. Dzieje się to głównie za sprawą regulacji przez instytucje unijne tych zagadnień z obszaru polityk wewnętrznych UE i polityki zewnętrznej UE, w których pojawia się w mniejszym lub większym stopniu punkt styczności pomiędzy sferą *sacrum* i sferą *profanum*.

Za przedmiot badań Autorka uznała wybrane polityki szczegółowe UE i prawodawstwo unijne, za pośrednictwem których Unia Europejska określa swój stosunek wobec: po pierwsze – wspólnot i instytucji religijnych, po drugie – jednostek korzystających z wolności religijnej, oraz, po trzecie – dziedzictwa religijnego Europy. Ponadto w pracy starano się wykazać, że religia, która pojawia się z różną intensywnością na poziomie rozmaitych działań politycznych i prawnych Unii Europejskiej odgrywa dwojaką rolę, tzn.: z jednej strony – jest aktywnym podmiotem uczestniczącym w procesie kreowania tych działań, z drugiej zaś strony – stanowi bierny przedmiot wielu polityk unijnych.

Rozprawa doktorska została podzielona na trzy główne części, a te z kolei na poszczególne rozdziały. W pierwszej części pracy, wprowadzającej do dalszych rozważań, podjęto próbę ujęcia i pogrupowania różnorodnych modeli ustrukturyzowania relacji pomiędzy państwem i religią występujących na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Przegląd tych modeli pozwolił następnie na poszukiwanie ich kluczowych komponentów na gruncie

ponadnarodowym. W dodatku przeprowadzona w tej części pracy analiza ilościowo-jakościowa dokumentów prawnych i politycznych UE stanowiła podstawę do odtworzenia modelu polityki wyznaniowej, której kreatorem, a zarazem realizatorem jest Unia Europejska. W drugiej części pracy doktorskiej przedmiotem badań były konstytutywne komponenty polityki konfesyjnej UE, których poszukiwano na gruncie prawa pierwotnego UE, m.in. w postanowieniach Karty Praw Podstawowych czy Traktatu z Lizbony. Przeprowadzona analiza treści aktów prawa pierwotnego UE pozwoliła w rezultacie na określenie deklarowanego przez Unię Europejską stosunku wobec takich kwestii, jak: dziedzictwo religijne Europy oraz wolność religijna w wymiarze indywidualnym czy instytucjonalnym. W ostatniej części pracy poszukiwano natomiast elementów polityki wyznaniowej Unii Europejskiej w tych obszarach polityk szczegółowych UE, w których instytucje unijne zostały wyposażone w odpowiednie kompetencje do podejmowania działań; dlatego też analizie zostały poddane cztery polityki wewnętrzne UE (tj. polityka niedyskryminacji i równego traktowania, polityka w obszarze zatrudnienia i pracy, polityka ochrony danych osobowych i Wspólna Polityka Rolna) oraz polityka zewnętrzna UE, której poświęcono oddzielny rozdział. By móc w pełni odsłonić kształt polityki wyznaniowej UE, podjęto poszukiwania kluczowych jej komponentów głównie na gruncie prawa wtórnego UE oraz w tzw. „miękkim prawie unijnym” (*soft law*).

Zważywszy na powyższe, w konkluzji badań zostały przedstawione stosowne wnioski dowodzące, że Unia Europejska rzeczywiście prowadzi politykę wyznaniową oraz wyjaśniające na czym polega jej specyfika.